

VESTLANDSFORSKING

Fornyings- og administrasjonsdepartementet
postmottak@fad.dep.no

Sogndal 20. august 2007

Høyringssvar til forslaget om referansekatalog for IKT-standardar i offentleg sektor
Vestlandsforskning står ikkje på lista over høyringsinstansar i denne saka, men sidan vi arbeider mykje med IT i offentleg sektor ønskjer vi å gi ei tilbakemelding på forslaget.

Vi ser positivt på arbeidet som er sett i gang for å kartleggja opne IT-standardar og etablera ein referansekatalog for tilrådde og obligatoriske standardar. Samstundes vil vi peika på at arbeidet som er sett i gang er nødvendig, men langt frå tilstrekkeleg for å oppnå betre samverke mellom IT-system (interoperabilitet). Vi håpar departementet intensiverer arbeidet med samverkande IT-system og at særleg området med styrking av den semantiske interoperabiliteten blir prioritert høgre.

I arbeidet med å følgja opp standardiseringsarbeidet vil vi særleg peika på Norge.no sine årlege kvalitetsvurderingar som eit effektivt instrument for overvakning. Kvalitetsvurderingane, og dei kriteria som er fastsette der, har også vist seg å fungera godt som ei "mild" form for standardiserings.

Vi tykkjer forslaget som er lagt fram har litt for stort fokus på filformat, det fysiske uttrykksformatet. Standardar er meir enn filformat. Eksempel er semantiske standardar som emnekart (Topic Maps) og RDF/OWL. Dei har ikkje (nødvendigvis) noko klart fysisk format, men er like fullt viktige standardar for forvaltninga. Det ville vore ønskjeleg med ei klarare oppdeling i standardar uttrykt i filformat og standardar som ikkje er representerte av fysiske format. Eit anna eksempel på det siste kan vera modelleringsspråket UML.

Nye obligatoriske forvaltningsstandardar

Vi synest dei føreslåtte kategoriane bør drøftast nøyare, og sjåast i lys av tilsvarande arbeid i andre land. Vi saknar ein kategori for "de facto"-standardar som t.d. Word-formatet. Slik vi tolkar det, vil den bli plassert i kategorien 'Ikkje tilrådd', noko som ikkje samsvarer heilt med realitetane. Det bør vurderast å innføra ein kategori som kan romma denne type *de facto* standard.

Vi støttar elles forslaget om PDF, ODF og ISO/IEC 10646 [UTF8] som nye forvaltningsstandardar.

PDF: Bør kommentera problemet med ”pdf-isering” av veven. PDF er først og fremst eit utskriftsformat, ikkje for lesing på nett. Dessverre blir det i større og større grad brukt som eit generelt presentasjonsformat på veven. Det er ei uheldig utvikling som det bør åtvarast mot. PDF er eit problem også med tanke på universell utforming, då slike filer sjeldan er utstyrt med nødvendig tilleggsinformasjon (metadata) for å bli meir brukarvennlege for grupper med diverse funksjonsproblem.

ODF/OOXML: Dette er sjølv sagt ei vanskeleg sak, mest av politiske grunnar. Generelt er det ikkje ønskjeleg med fleire standardar innan same område, tekstbehandlingsdokument, då blir det ikkje lenger ein standard. Å argumentera for at ein treng valfridom innan standardar for dokumentutveksling er som å argumentera for at vi treng å innføra *fot* som eit alternativt mål for *meter*.

Mykje tyder på at ODF er å føretrekkja som open standard. Prosessen som ligg bak Microsofts hastverk med å få godkjent OOXML er ikkje tillitsvekkjande. Microsofts argument til fordel for OOXML verkar også underlege, og kompleksiteten ved den føreslalte standarden verkar uheldig. Departementet bør sjølv sagt avventa resultatet av ISO-prosessen, men som sagt vil det vera uheldig om det blir to konkurrerande, opne standardar på dette området. Då er vi på mange måtar like langt.

Også for dette formatet må det presiserast at det er (x)HTML som er *lingua franca* for veven! Dette er så viktig at det truleg ikkje kan gjentakast ofte nok.

Frå Forslag om obligatorisk standard:

”Offentlige vefsider skal tilfredsstille kravene fra og med 1. januar 2009. Norge.no legger dette inn i sine kvalitetskriterier for vefsider med **høy poengsum** fra og med vurderingen høsten 2008.” (vår utheving). Uttrykket ”høy poengsum” bør erstattast med ”høy vekting”.

Eksisterande forvaltningsstandardar

NOARK – Kva med tillegg til NOARK, som t.d. NOARK-WS?

ebXML – i BEST-prosjektet som Fylkesmannen i Sogn og Fjordane gjennomfører for Høykom, ligg det som målsetjing at ei ebXML-basert meldingsutveksling skal bli standard for utveksling av offentleg arkivinformasjon. Det gjeld både for Noark4 og den kommande Noark5-standarden.

Utanlandske standardar

Vi lurer på kva som er intensjonen her? Er det å adoptera frå eit av landa, evt. laga ein syntese av dei samla forslaga?

Det er kanskje ein viss nytte å vita kva haldninga andre land har til ulike format. Men vi er usikre på nytten av dette slik det blir presentert her, med ei opplisting av ”hummar & kanari”.

Dersom vi går inn i detaljane, er det enkelte uheldige innslag som t.d. emnekart (Topic Maps) som er oppgitt som ”de facto” i OIO når det heilt klart er ein open standard (ISO 13250). XTP er heller ikkje noko emnekart-format, det er i såfall XTM (XML Topic Maps); utveksling av emnekart på XML-format. Sjølve XTM-formatet er ikkje standardisert, men ein open, tilrådd standard. Her ser vi litt av dei uheldige sidene ved å fokusera einsidig på filformat.

Det er også ei litt merkeleg plassering; emnekart bør grupperast saman med RDF, Dublin Core og liknande semantiske metadata-standardar.

Det viktige spørsmålet er likevel kva departementet vil med denne lista og korleis ein ser for seg utviklinga av den.

Vi ser fram til at arbeidet med opne standardar finn si form og at departementet vågar å ta klare standpunkt når det gjeld obligatoriske standardar for offentleg sektor.

Med helsing

Agnes Landstad
direktør

Svein Ølnes
forskar